

Petycja w sprawie równego traktowania obywateli państw trzecich w postępowaniach pobytowych oraz przywrócenia wiążących terminów administracyjnych

10 sierpnia 2026 r.

Wnoszący petycję:

[imię i nazwisko usunięte]

[adres usunięty], [adres usunięty]

e-mail: [e-mail usunięty], tel. [telefon usunięty]

adres do doręczeń elektronicznych: [ADE usunięty]

Adresat:

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Komisja Petycji

Kancelaria Senatu, ul. Wiejska 6/8, 00-902 Warszawa

PETYCJA

w sprawie równego traktowania obywateli państw trzecich w postępowaniach pobytowych oraz przywrócenia wiążących terminów administracyjnych

Na podstawie art. 63 Konstytucji RP oraz ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), działając w interesie publicznym, wnoszę o podjęcie przez Senat inicjatywy ustawodawczej (art. 118 ust. 1 Konstytucji RP) obejmującej:

- 1) rozszerzenie przewidzianej w projekcie UD408 (MSWiA, lipiec 2026) instytucji milczącego załatwienia sprawy – decyzji pozytywnej po 60 dniach bezczynności organu – na wszystkich obywateli państw trzecich, w tym obywateli Ukrainy i posiadaczy Niebieskiej Karty UE, zamiast ograniczania jej do obywateli Australii, Japonii, Korei Południowej, USA i Wielkiej Brytanii;
- 2) zniesienie bezterminowego zawieszenia biegu terminów w sprawach pobytowych, przedłużonego specustawą pomocową do 4 marca 2027 r.;
- 3) zapewnienie skutecznego przestrzegania 90-dniowego terminu wydania decyzji w sprawie Niebieskiej Karty UE, wynikającego z art. 11 ust. 1 dyrektywy (UE) 2021/1883;
- 4) uchylenie art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 619), zatrzymującego dotychczasowych posiadaczy Niebieskiej Karty UE w uchylonym reżimie pełnej zmiany zezwolenia przy każdej zmianie pracodawcy, oraz przywrócenie cudzoziemcom środków prawnych przeciw bezczynności organów (ponaglenie, skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego), wyłączonych przez art. 100d specustawy pomocowej (mechanizm stosowany od 15.04.2022 r., obecnie do 4.03.2027 r.; art. 100c uchylony z dniem 5.03.2026 r.);
- 5) zabezpieczenie dedykowanych etatów i środków dla wydziałów spraw cudzoziemców urzędów wojewódzkich, odpowiadających skali zadań.

Uzasadnienie

Zwracam się do Senatu jako do izby stojącej na straży praw człowieka i praworządności, ponieważ opisany problem dotyka fundamentów obu tych wartości.

Po pierwsze – równość wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP). Projekt UD408 różnicuje cudzoziemców według obywatelstwa: obywatel USA uzyska pozytywną decyzję po 60 dniach milczenia organu, a obywatel Ukrainy – wyłączony z projektu – będzie czekał nawet dwa lata bez żadnego terminu. Nie istnieje racjonalne uzasadnienie, by państwo przyjmujące uchodźców wojennych traktowało podatnika z Ukrainy gorzej niż podatnika z Australii — tym bardziej że jest to podatnik netto: według raportu Banku Gospodarstwa Krajowego (11.03.2025) migranci z Ukrainy wpłacili w 2024 r. do budżetu ok. 15,2 mld zł danin, ponad

pięciokrotnie więcej niż ok. 2,8 mld zł 800+ dla dzieci uchodźców, a raport Deloitte/UNHCR (10.06.2025) szacuje ich wkład na 2,7% PKB i 47 mld zł dochodów publicznych.

Po drugie – prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie, wynikające z zasady dobrej administracji – ogólnej zasady prawa Unii, której wyrazem jest art. 41 Karty Praw Podstawowych UE, wiążącej państwa członkowskie, gdy działają w zakresie prawa Unii. Według tabeli załączonej do odpowiedzi MSWiA na interpelację nr 18089 (stan na 6 lipca 2026 r.) średni czas postępowań pobytowych pogorszył się względem 2023 r. w 15 z 16 województw: w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach wzrósł z 427 dni (2023) przez 637 (2025) do 658 dni, w Mazowieckim ze 153 do 394 – podczas gdy dyrektywa wymaga 90 dni. Od 27 kwietnia 2026 r. wnioski składa się wyłącznie przez MOS 2.0: składanie jest dostępne, lecz decyzje nadal nie zapadają, bo dwuletnich zaległości papierowych nigdy nie zmigrowano do systemu. Zaświadczenie MOS nie jest uznawane przez straż graniczną innych państw Schengen, więc oczekujący nie mogą podróżować służbowo. To nie jest kryzys ostatnich miesięcy: już kontrola NIK z 2019 r. („Państwo niegotowe na cudzoziemców”, lata 2014–2018) wykazała wzrost średniego czasu legalizacji z 64 dni (2014) do 206 dni (2018) i przypadki ponad 3-letnie, wskazując te same przyczyny – braki kadrowe i niedofinansowanie; RPO interweniuje od 2018 r. Zdiagnozowany dekadę temu problem nie został naprawiony, lecz pogłębiony: 341 dni średnio (X.2025), 658 dni na Śląsku (6.07.2026).

Po trzecie – praworządność. Specustawa zawiesiła bieg terminów do 4 marca 2027 r.: państwo, które egzekwuje terminy od obywateli, samo zwolniło się z własnych. NSA orzekł już (II OSK 2940/24, II OSK 1087/25), że organy „powinny były dostosować swoje zasoby organizacyjne i kadrowe” do zwiększonej liczby spraw, a dalsze przedłużenie zawieszenia „mogło nastąpić z naruszeniem zasady proporcjonalności”. Rzecznik Praw Obywatelskich od lat wskazuje MSWiA na tę przewlekłość; jego wystąpienie z 1 czerwca 2026 r. (XI.541.22.2025.DB) pozostaje bez legislacyjnej odpowiedzi.

Po czwarte – narastająca sekwencja ustawowa. Nierówność nie ogranicza się do terminów. Ustawa z 12.09.2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 1301) od 1.02.2026 r. odbiera świadczenie wychowawcze pracującemu rodzicowi-cudzoziemcowi już po jednym miesiącu bez zatrudnienia – polski rodzic w identycznej sytuacji zachowuje je bezwarunkowo, a z testu zwolnione są jedynie dzieci posiadające obywatelstwo polskie lub orzeczenie o niepełnosprawności: to różnicowanie według obywatelstwa wpisane wprost w tekst ustawy, trudne do pogodzenia z art. 12 ust. 1 lit. e dyrektywy (UE) 2024/1233 (poprzednio art. 12 ust. 1 lit. e dyrektywy 2011/98/UE) i art. 16 ust. 1 lit. e dyrektywy (UE) 2021/1883. Art. 20 ust. 4 ustawy z 24.04.2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 619) – transponującej dyrektywę 2021/1883 z 18,5-miesięcznym opóźnieniem – zatrzymuje dotychczasowych posiadaczy Niebieskiej Karty UE w uchylonym, sprzecznym z art. 15 dyrektywy reżimie pełnej zmiany zezwolenia przy każdej zmianie pracodawcy. Ustawa z 20.03.2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 621, art. 2 i art. 32 ust. 1) spawa prawo do pracy z jednym pracodawcą i stanowiskiem – praca na innych warunkach to nielegalne powierzenie pracy z grzywną dla pracodawcy 3 000–50 000 zł (art. 84 ust. 1 i 13) i ryzykiem grzywny dla cudzoziemca (art. 84 ust. 2 w zw. z art. 2 pkt 3 lit. c), a ustawa z 23.01.2026 r. (Dz.U. 2026 poz. 203) od 5.03.2026 r. zakazuje posiadaczom zwykłych zezwoleń na pobyt i pracę jednoosobowej działalności gospodarczej. Wreszcie art. 100d specustawy (mechanizm stosowany od 15.04.2022 r., obecnie do 4.03.2027 r.; art. 100c uchylony z dniem 5.03.2026 r.) wyłącza ponaglenie i skargę na bezczynność – wyłącznie w sprawach cudzoziemców, co koliduje z art. 45 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych UE.

Po piąte – przyczyna jest udokumentowana: państwo wybrało portal zamiast ludzi. OSR ustawy wprowadzającej obowiązkowy MOS (druk sejmowy nr 1630) zawiera dziesięcioletnią tabelę skutków finansowych złożoną z samych myślników i klauzulę, że koszty „nie będą stanowić podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki”; pisemne wnioski wojewodów o etaty odrzucono („Uwaga nie została uwzględniona”; kadry „leżą poza zakresem przedmiotowego projektu ustawy”); ostatnie dedykowane etaty pochodzą z lat 2020–2021 (200+180 na cały kraj); NIK (P/23/069) oceniła działania państwa jako „nieproporcjonalne do potrzeb i nieskuteczne” – nowo zatrudnianym oferowano 53–64% średniej krajowej, 40,8% naborów kończyło się bez zatrudnienia kogokolwiek, a najdłuższa sprawa trwała 2700 dni; według Sprawozdań Szefa Służby Cywilnej płace w urzędach wojewódzkich były w latach 2024–2025 ostatnie w całej służbie cywilnej, a wzrost

zatrudnienia przypisywano zespołom ds. orzekania o niepełnosprawności, nigdy wydziałom spraw cudzoziemców.

Po szóste – koncentracja według obywatelstwa. Zapaść zdiagnozowana dekadę temu dotyczyła wszystkich cudzoziemców, lecz ciężary dokładane od 2022 r. spadają na jedną, tę samą grupę narodową: zawieszone terminy w sprawach pobytowych obywateli Ukrainy (art. 100d specustawy, do 4.03.2027 r.), wykluczenie ich z milczącej zgody w UD408, najdłuższy ustawowy zegar zastrzeżony dla ich jedynej ścieżki wyjścia (180 dni dla karty CUKR z art. 42l specustawy wobec 60 dni trybu ogólnego z art. 112a), świadczenie wychowawcze warunkowane testem aktywności z wyjątkiem dla dzieci posiadających obywatelstwo polskie (Dz.U. 2025 poz. 1301), retrospektywna weryfikacja fotograficzna przez Straż Graniczną i zasilanie danymi o przekroczeniach granicy wobec osób, które posiadały status UKR, oraz prezydencki projekt karny wymierzony w symbole ich tożsamości narodowej (w komisji sejmowej od 17.07.2026 r.). Taka koncentracja obciążeń według obywatelstwa nie jest przypadkiem — jest wzorem, który wymaga oceny w kategoriach dyskryminacji ze względu na narodowość.

Wynik obecnego systemu jest w pełni przewidywalny – pracujący cudzoziemcy, posiadacze Niebieskich Kart i zezwoleń na pracę, tkwią w tej kolejce już dziś. W sprawie skierowałem skargi do RPO oraz do Komisji Europejskiej (potwierdzenie wpływu SG-THEMIS z 10 sierpnia 2026 r., numer rejestracyjny w trakcie nadawania).

Senat ma wyjątkową sposobność udowodnić, że równość wobec prawa w Rzeczypospolitej nie jest deklaracją, lecz codzienną praktyką państwa.

Uprzejmie przypominam, że zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach petycja powinna być rozpatrzona bez zbędnej zwłoki, nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia jej złożenia, a sposób jej załatwienia — wraz z uzasadnieniem — podlega ogłoszeniu na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego.

Z wyrazami szacunku

[imię i nazwisko usunięte]

[adres usunięty], [adres usunięty]

[e-mail usunięty], tel. [telefon usunięty]